

Puține, extrem de puține, sunt locurile din România la care nu au ajuns pasiunea pentru meserie și dedicația pentru patrimoniul cultural construit nutrite de Mircea Crișan. În cei 37 de ani de activitate în acest domeniu, prin cele 273 de expertize tehnice și cele 175 de proiecte de specialitate, pașii l-au purtat din Bucovina și Moldova, prin Dobrogea, Muntenia și Oltenia, spre Banat și Crișana, până în Transilvania. La fel de vast este intervalul de timp din care provin clădirile

care s-au bucurat de atenția și grija lui căci, chiar dacă lăsăm de o parte structura de protecție a ansamblului rupestru de la Murfatlar (sau Basarabi), Mircea Crișan a avut ocazia să se aplece la fel de scrutător asupra unor structuri care provin din secolul al XIV-lea, cum este Cetatea de Scaun a Sucevei, ca și asupra unora sensibil mai recente, din veacul al XX-lea, dintre care cel puțin unele merită la fel de mult apreciere precum cele mai „în vârstă”. În calitate de excelent profesionist, însă, Mircea Crișan știa, posibil mai bine decât mulți dintre colegii săi, că ceea ce numim „vechime” este un factor determinant numai uneori și că, în orice caz, în ceea ce privește intervențiile de care au nevoie și pe care le pot suporta fără pierderi, valorile culturale nu pot fi ierarhizate în „mai importante” și „mai puțin importante”. Această ultimă afirmație este susținută și de diversitatea funcțională a edificiilor pe care le-a abordat mereu cu aceeași seriozitate: de la (foste) palate, conace și cule, la locuințe urbane și rurale, de la oricare componentă a unei mănăstiri, oricât de modestă, precum un hambar, la simple lăcașuri de cult aparținând unor comunități rurale, la biserici fortificate și catedrale urbane, la care se adaugă, fără nici un fel de „discriminare”, hoteluri, școli și biblioteci, clădiri destinate culturii, dar și producției sau comerțului. Deschiderea cu care Mircea Crișan accepta să se aplece asupra oricărui monument istoric, indiferent de semnificația sa în sens utilitar și indiferent de epoca de proveniență este de altfel reflectată de distincțiile primite care, cu o singură excepție, i-au fost acordate pentru lucrările la edificii mai puțin cunoscute, așa cum erau biserica mănăstirii Plătărești, din județul Călărași, care datează din secolul al XVII-lea, biserica și turnul clopotniță din cadrul mănăstirii Florești, din județul Vaslui, ambele din veacul al XIX-lea, sau așa-numitul palat din Banloc, județul Timiș, reședință nobiliară din secolul al XVIII-lea. La fel de puțin cunoscute, chiar și printr-o specialitate, au fost – înainte ca Mircea Crișan să le insufle (și) lor o nouă viață – biserica (de zidărie) din satul Oprișești, județul Bacău, și biserica schitului Dălhăuți, județul Vrancea, amândouă din veacul al XVIII-lea. Chiar și acesteia din urmă, clasată ca fiind de interes exclusiv local, Mircea Crișan i-a consacrat întreaga sa știință și pasiune precum celui mai cunoscut monument dintre cele care i-au adus recunoașterea și anume Coloana fără sfârșit din Târgu Jiu.

Dar, cei mai mulți dintre noi îi datorează lui Mircea Crișan nu doar faptul că ne vom mai putea bucura mult timp de numeroasele clădiri cu valoare culturală cărora li s-a dedicat, ci și parte din propria noastră pregătire profesională. Cei care nu au avut prilejul să îi fie studenți la Institutul de Arhitectură, mai apoi Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București, au avut, probabil, ocazia să colaboreze cu el, la expertize, proiecte și / sau șantiere sau măcar să îi audieze cursurile susținute în Italia, dar și una sau alta din comunicările prezentate în țară și în străinătate. În plus, generozitatea cu care Mircea Crișan a fost mereu dispus să împărtășească altora din vasta sa experiență l-a determinat să acorde timp și scrisului. De aceea, din fericire, și cei care nu au avut șansa să îl cunoască, măcar la catedră sau la pupitrul unui simpozion, vor putea beneficia, acum și în viitor, de înțelepciunea sa. Teza sa de doctorat, pe care a găsit răgaz să o revizuiască la șapte ani după prima ediție, se va număra cu certitudine mereu printre titlurile de referință privind structurile de rezistență executate din zidărie, așa cum nimic nu poate și nu va putea înlocui tot ceea ce a gândit și a publicat, într-un fel sau altul, Mircea Crișan cu privire la modul în care trebuie concepută consolidarea monumentelor istorice. Acest subiect, care îl preocupa în mod specific în contextul regimului seismic sever pe care îl înregistrează părți consistente din teritoriul actual al țării, a constituit de altfel și principalul obiect al grupului de lucru în care activa, la fel de dărnice cu știința sa, pentru a sprijini Institutul Național al Patrimoniului la îndeplinirea misiunii deloc ușoare de a elabora norme și normative apte de a asigura cadrul optim pentru tot ceea ce înseamnă prezervarea patrimoniului cultural construit. Și tot datorită generozității care îl caracteriza, de experiența profesională și de calitatea umană a lui Mircea Crișan a beneficiat mult timp și ministerul de resort – în ultimul an și jumătate nu doar ca membru în plenul Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice, ci și ca președinte al Comisiei Zonale a Municipiului București precum și a județelor Giurgiu și Ilfov. În această ultimă calitate, cu concursul colegilor săi, a decis să contribuie la accelerarea procedurii de avizare, acordându-i cu același altruism nu o singură întrunire pe lună, cât este prevăzut ca minimum de legislația în vigoare, ci patru, renunțând astfel și la începutul sfârșitului de săptămână. De altfel, așa și-a petrecut Mircea Crișan bună parte din ultima zi pe care a petrecut-o printre noi: preocupat de soarta patrimoniului cultural construit, atent în primul rând la ceilalți, bucuros să ofere din cunoștințele sale, din experiența sa, din timpul său – echilibrând perfect teoria, practica și activitatea didactică, așa cum numai un om excepțional este apt să o facă.

A cercetat cu știință, a proiectat cu atenție, a urmărit șantiere cu interes. Și-a pus experiența în slujba procesului de avizare, la elaborarea normativelor necesare, dar și în slujba catedrei. Și a făcut toate acestea cu pasiune, o pasiune căreia, însă, știa să îi dea glas cu politețe și distincție.